

[0368]

42. *om in aveklap*.

Yn Waling Dykstra-en-dy har wurdboek kin men op s. 62 it wurd *aveklap* yn 'e útdrukking hy *flokt om in aveklap* 'hy flokt allegeduerigen' fine. De skriuwers forwize dêrby nei *haverklap*, mar dy foarm hawwe se ûnder de letter *h* forgetten. Giet men dêrop nei, hwat de Hollânske skriften jin oer *haverklap* fornije, dan docht bliken, dat de oant nou ta jowne útliz fan dat wurd net botte oertsjûgjend is. Yn 'e Hollânske sizwize *om de haverklap* wurde foar it haedwurd ornaris de bitsjuttingen 'hjouwerôffâl, boskje hjouwerstrie, neatichheit, wysjewasje' oannommen. Sa lêst ik bygelyks by F.A. Stoett yn dy syn *Nederlandsche spreekwoorden, spreekwijzen, uitdrukkingen en gezegden*³ (Zutphen 1915), s. 296: "Om een haverklap, d.w.z. om eene nietigheid, eene beuzeling. en vervolgens: ieder oogenblik. In het Zaaansch: *om 't haverslag*, om een haverklap (Boekenooogen, 209). Misschien beteekent *klap* in *haverklap* eig. *klapvlies*. zaadhulsel, dus kleinigheid, en *haverslag* eig. klopsel, afval van haver, dus haverkaf of haverstroo". It *Woordenboek der Nederlandsche Taal* VI, 153 koe dêr neat betteres foar yn 't plak sette en hat him by Stoett syn bitinken oansletten. Nuver bliuwt yn dat gefal de oergong fan 'hjouwerôffâl' nei 'om it hurtsje, allegeduerigen'. Franck-Van Wijk tekenje dan ek yn har *Etymologisch Woordenboek der Nederlandsche taal*, s. 235, mei rjocht en reden dêrby oan, dat dy útliz foar 't neist net doocht. Om't de Taheakke oan it lêstneamde wurk,

biarbeide fan C.B. van Haeringen yn 1936, neat oer *haverklap* hat, moat ik it der wol foar hâlde, dat de Hollânske taellju sont gjin stap fierder kommen binne en it wiere komôf fan dat wurd harren tsjuster bleaun is.

De Fryske foarm *aveklap* jowt ús leau 'k de kaei yn 'e hannen ta it goede forstean fan *haverklap*. As wy ommers it foarste diel fan 'e gearstalling *ave* opfetsje as *ave(marij)* en it twadde lid *klap* mei mnl. *clap* (Mnl. Wb. III, 1447) 'it klippen fan in klok' lykslane, dan bitsjut de hiele útdrukking oars neat as 'nei elts klippen fan 'e *ave(marij)klok*', dy 't yn it foarige de ynwenners oprôp ta it bidden fan it *Avemarij*. Yn it *W.N.T.*, *Suppl.* I, 2191, komt in fynplak foar fan *avemarijklok* út 1502, hwerby't de biwurkers meidiele, dat dy klok binammen yn 'e moarntiid let waerd. Derfoaroer prate Kluge-Mitzka yn it *Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache* ûnder *Avemaria* fan "Abendläuten". Oft it lieden nou moarns of jouns barde, docht der fierders net sa'n soad ta. It is yn alle gefallen wis, dat dy klok *alle dagen* syn lûd hearre liet. Under *angelus* (*WNT.*, *Suppl.* I, 1150) stiet, dat dat gebet trijeris deis, moarns en jouns om seis ûre en middeis om tolve ûre, bidden waerd ûnder it kloklieden, dêr't *trijekear trije* slaggen oan foarôfgyngen. It stiet sadwaende sa fêst as in hûs, dat der yn it forline in *aveklok* (Ingelsk *ave-bell*) west hat en de sizwize is nou sa klear as in klontsje, tinkt my. 'Nei elts klippen fan it *ave*' (*om in aveklap*) tsjut it hieltiten weromkearende oan, dêr't yn it Frysk ek foar sein wurdt 'alle klapsketen' of 'alle amerijen'. It lykbjittende 'alle amerijen' stipet dy forklearring noch, hwant *amerij* wie ommers oarspronklik 'de tiid dy't nedich wie foar it bidden fan in *avemarij*'. Earst nei de Herfoarming moat it wurd *aveklap* yn protestantske kontreijen allinkenoan net mear forstien en folksetymologysk forfoarme wêze ta *(h)ave(r)klap*. De boppe oanhelle omskriuwingen 'hjouwerôffal, boskje hjouwerstrie, neatichheit, wysjewasje' hawwe neffens my neat mei de *oarspronklike* sizwize to krijen. It Fryske *aveklap* rommet sa de tûkelteammen op, dêr't de Hollânske taellju mei tangele sieten. Stúdzje fan it Frysk docht, lyk as sa faken, ek fortuten foar it Nederlânsk!